

DRIEVOUDIGE MOORD TE BILTHOVEN

Opgetekend door Sietse Hamstra en Ard Barendsen

Ton Rademaker vertelt op 21 maart 2007 over een drievoudige moord in Bilthoven op 30 januari 1931 en wat hij van dichtbij heeft meegemaakt als zevenjarige jongen. De verschillende familiedrama's van de laatste maanden van het jaar 2006 en de eerste van 2007 hebben de onderstaande herinnering bij hem opgeroepen.

Tegenover ons huis woonde de heer Soeparwi met zijn echtgenote, hun twee zoontjes en hun uit Nederlands Indië meegebrachte bediende Sono. De heer Soeparwi was een uitstekend gouvernementsambtenaar en uitverkoren om met overheidssteun diergeneeskunde te studeren in Utrecht. Hij studeerde begin 1931 af en zou met zijn gezin in de zomermaanden naar Nederlands Indië terugkeren.

Toen ik uit school kwam hoorde ik op de Bilderdijklaan dat enkele loopjongens van verschillende winkels elkaar vertelden, dat er een drievoudige moord ontdekt was in een straat in Plan Vogelzang, waar ik woonde en ik holde dus naar huis. De straat was afgezet en ik slaagde er in om via de achterburen en over de schutting klimmende, thuis te komen, waar ik mijn moeder snikkend op de bank aantrof. Hoewel het winter was stonden de openslaande kamerdeuren naar de tuin wagenwijd open.

In de ochtenduren hadden twee leveranciers op verschillende tijdstippen bij de overburen aangebeld, maar er werd niet opengedaan. Later bleek dit door een andere bewoner van de straat gezien te zijn en omdat men dacht dat de familie naar Utrecht was in verband met het afstuderen van de heer Soeparwi, heeft dit geen onrust gezaaid. Toen deze echter in de middag thuis kwam en er niet opengedaan werd, kwam hij bij mijn ouders vragen of wij er iets van wisten dat er niemand thuis zou zijn. Aangezien ook de keukendeur afgesloten bleek en er een duidelijke gaslucht hing belde mijn nichtje Tonia een loodgieter om naar het slot te komen kijken en verwittigde zij ook de politie. Na met de hulp van de loodgieter de deur geforceerd te hebben, trof Soeparwi in de keuken de 20-jarige bediende Sono aan, gewond, schuimbekkend en in bewusteloze toestand op de grond liggend. Na het dichtdraaien van de gaskraan (de gasslang van het fornuis was losgekoppeld)

trof hij op de eerste verdieping zijn echtgenote en beide zoontjes aan, allen levenloos, Zij bleken alledrie door de bediende vermoord te zijn door het doorsnijden van hun kelen. Een waar bloedbad had hij aangericht, waarna hij gepoogd heeft zichzelf van het leven te beroven. Men trof een afgesneden schommeltouw aan en een mes, dat naar zijn latere verklaring te bot was om zich ermee van kant te maken, maar wel goed genoeg om zichzelf stevig te verwonden. Daarna heeft hij de gasslang losgemaakt en in zijn mond gedaan. Nadat hij bewusteloos geraakt was, is de slang uit zijn mond geschoten, zodat zijn zelfmoordpoging mislukte. Sono is snel naar een van de ziekenhuizen in Utrecht overgebracht. Volgens een krantenartikel in Het Vaderland van 11 februari 1931 is hij diezelfde dag uit het ziekenhuis ontslagen en overgebracht naar het huis van bewaring te Utrecht. Doordat mijn ouders een brandstoffenhandel dreven, beschikten zij over een van de weinige telefoonaansluitingen in de straat. In korte tijd waren de veldwachter, de burgemeester en dokter van Dam aanwezig, maar zij konden voor de slachtoffers niets meer betekenen. Nadat de straat later weer vrijgegeven was, hebben de nodige verslaggevers bij ons thuis naar hun redacties gebeld zodat in de ochtendbladen van de 31^e januari uitgebreid verslag gedaan werd

van deze dramatische gebeurtenis.

Volgens de heer Soeparwi zou er geen enkele aanwijsbare aanleiding geweest zijn voor deze amok. Sono verklaarde dat hij tot zijn daad gekomen was door het feit, dat mevrouw Soeparwi opgehouden was hem les te geven in de Nederlandse taal, die hij graag beter wilde leren spreken.

Op 5 februari 1931 zijn mevrouw Soeparwi (28 jaar) en de zoontjes (3 en 4 jaar) – tijdelijk – op de algemene begraafplaats aan de 1st Brandenburgerweg in Bilthoven begraven. Hierbij werd het woord gevoerd door burgemeester H.P. baron van der Borch tot Verwolde van Vorden.

Een paar honderd mensen, onder wie ook velen uit Indië, betoonden tijdens een sneeuwbus hun laatste eer.

Op 7 april 1931 diende voor de Utrechtse rechtbank de zaak tegen de 20-jarige Sono, die in de buurt bekend stond als zeer vriendelijk, rustig en behulpzaam. Er werd een gevangenisstraf van 20 jaar geëist. Het vonnis luidde 12 jaar gevangenisstraf, tegen welk vonnis zowel het Openbaar Ministerie als Sono beroep aantekende. Op 18 juni eiste het OM voor het Hof te Amsterdam

Drievoudige moord te Bilthoven

eveneens een gevangenisstraf van 12 jaar. Sono werd bijgestaan door mr. E.J. Dommering te Amsterdam.

Op 3 januari 1932 vertrok het stoomschip *Marnix van St. Aldegonde* van Amsterdam naar Batavia met aan boord de heer Soeparwi en de in loden kisten verpakte stoffelijke overschotten van zijn vrouw en zijn twee zonen.

Over of van, zowel de heer Soeparwi als Sono heb ik nooit meer iets vernomen. Ik herinner mij wel dat ik gedurende een aantal weken

na deze gebeurtenis niet alleen meer naar bed durfde en mijn moeder, die op 7 februari van mijn zusje beviel, mee naar boven moest en bij mij bleef zitten tot ik in slaap viel. U begrijpt dat deze gebeurtenis in de buurt nog lang onderwerp van gesprek is geweest. En ik herinner mij, dat ik gehoord heb dat Sono nog voor de Tweede Wereldoorlog vrij gelaten zou zijn.

¥ ¥ ¥ ¥ ¥

DE LEYEN, DEEL 7

Lies Haan-Beerends

In deel 5 verhaalde ik de perikelen die zich tijdens de raadsvergadering van 27 juni 1974 voordeden. Na een zeer lange vergadering werd uiteindelijk door de raad het Bestemmingsplan De Leyen 1974 goedgekeurd.

In deel 6 heb ik u verteld over de bouwactiviteiten in de Leyen in de periode 1974-1977.

In deze aflevering zal ik u vertellen wat zich afspeelde voordat dit bestemmingsplan officieel van kracht werd.

Het college van B. en W. van De Bilt zond 30 september 1974 een brief met diverse bijlagen

aan Gedeputeerde Staten van Utrecht. Die brief had als onderwerp het besluit van de Biltse gemeenteraad betreffende de Leyen. Gedeputeerde Staten lieten in hun brief van 12 maart 1975 weten dat het onderzoek in zake het desbetreffende raadsbesluit nog niet zover was gevorderd, dat er een besluit genomen kon worden. De beslissing werd zes maanden verdaagd. Bij de provincie waren veel bezwaarschriften binnengekomen naar aanleiding van het bestemmingsplan. In een brief van 30 juli 1975 deelden Gedeputeerde Staten aan B. en W. mee